

8. Офіційний Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua>
10. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
11. Офіційний сайт НКЦПФР. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>.
12. Стратегії сталого розвитку територій в умовах посткризового відновлення: міжнар. кол. монографія; під ред. д.е.н., проф. Храпкіної В. В., д.ю.н., проф. Устименка В. А. К.: Інтерсервіс, 2021. 382 с. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/35653/1/monogr_and_sherst_2021_000083.pdf
13. Третьякова О. В., Харабара В. М., Грешко Р. І. Фондовий ринок України: особливості функціонування в сучасних умовах. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 103–107. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4618&i=17>
14. Фондовий ринок в Україні може повноцінно запрацювати у 2023 році. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/01/20/670182>
15. *The stock market and the economy: Insights from the COVID-19 crisis*. URL: <https://voxeu.org/article/stock-market-and-economy-insights-covid-19-crisis>

2.2. Трансформація напрямів рентної політики України в постпандемічний період

Глобалізаційні процеси суттєво впливають на розвиток світового суспільства. Для сьогодення побудова економічних моделей держави знаходиться під суттєвим впливом пандемії, спричиненою COVID-19.

Економічна безпека України також безпосередньо піддається негативному впливу в наслідок пандемічного виклику, пов'язаного з COVID-19.

Пандемія COVID-19, яка продовжується вже майже два роки, надала суттєвого впливу на розвиток світової економіки та призвела до негативних наслідків всіх без винятку національних економік.

Виклики та загрози пандемії на мікро-, макро- рівнях досліджують фахівці багатьох країн у різних напрямках.

Тенденції та тренди виходу економік з кризового піке зараз є однією з найпопулярніших тем конференцій, форумів, наукових статей, досліджень тощо.

Суттєвий вплив від ковід-пандемії простежується у дохідній частині державних бюджетів всіх без винятку країн. Не оминуло це й Україну. За даними Міністерства фінансів України та Казначейської служби України [1] прослідковується постійне зростання доходів та відбувається зростання всього окрім частки ВВП, скоригованій на несистемні доходи (рис. 2.6.).

Зазначене зростання переважним чином сформовано за рахунок росту податкових платежів на 48,2 млрд грн, в першу чергу з:

- податку на додану вартість – на 29,9 млрд грн;
- податку на доходи фізичних осіб – на 5,8 млрд грн;
- акцизного податку – на 5,5 млрд грн;
- рентної плати – на 5,5 млрд гривень.

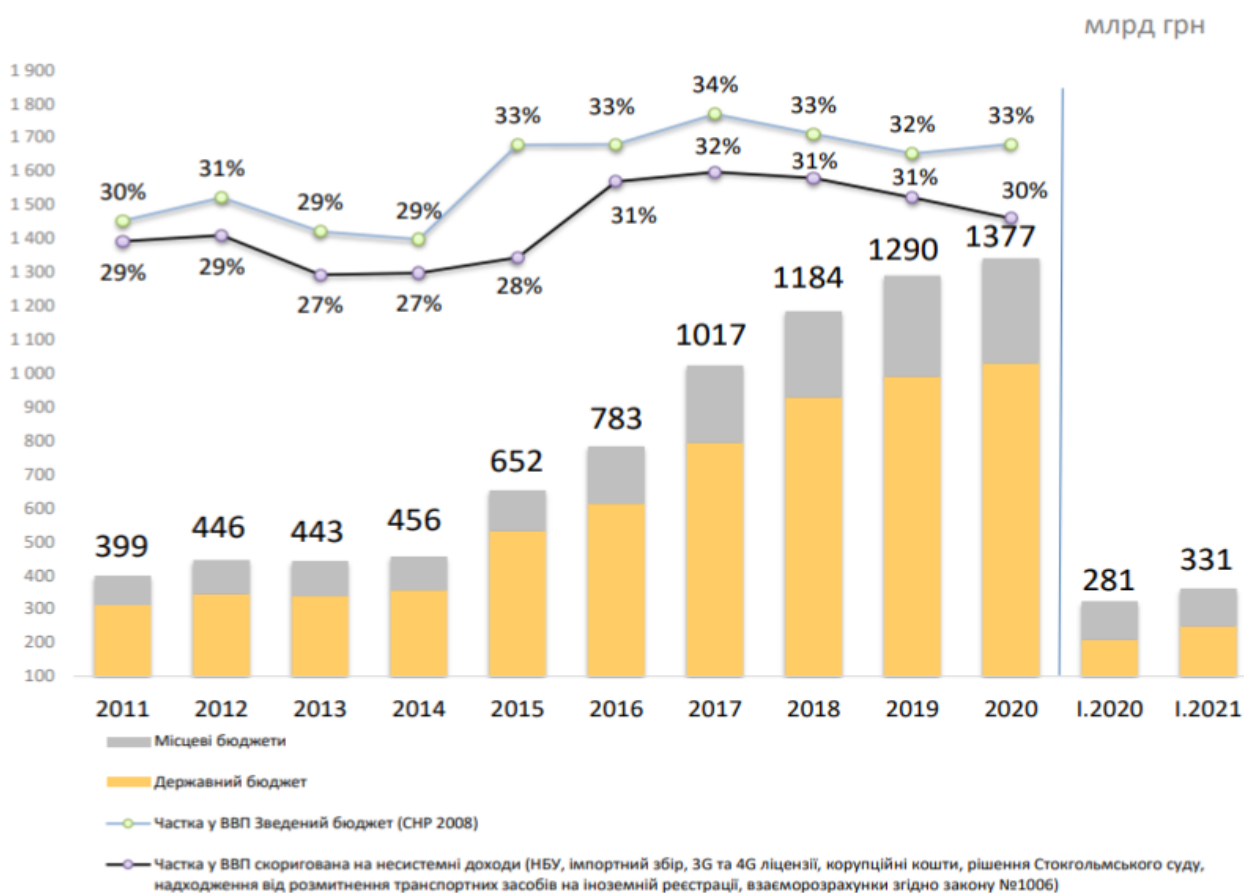

Рис. 2.6. – Доходи зведеного бюджету України [1, с. 3].

Отже, за своєю суттю, весь тягар виходу з кризи та наповнення бюджету країни покладено на платників податків, а дисциплінованість платників обумовлює зростання доходів держави. Негативний тренд у I кварталі 2021 року у розмірі 6% продемонстровано лише податком на прибуток підприємств, який призвів до недоотримання доходів у розмірі 2,2 млрд. грн [1, с. 4].

На нашу думку, є сенс приділити увагу пандемічним відголоскам у рентній політиці України та звернути увагу зацікавлених осіб саме на контекст розподілу, перерозподілу, привласнення ренти та специфіки рентної політики держави в умовах досягнення стану національної безпеки, нівелювання негативних наслідків пандемічних викликів та загроз, що є доволі малодослідженим напрямом та фактично позбавлений уваги фахівців, але є вкрай актуальним. Проблематиці та основним питанням національної безпеки присвячено чимало праць науковців, в яких не залишається поза увагою фахівців проблематика оцінки реальних загроз для досягнення стану національної безпеки в геополітичному контексті та рентної політики держави. Але питання об'єднання теоретико-економічного напрямку й безпеки в контексті формування цілісної, прозорої рентної політики держави й нівелювання пандемічних впливів на рентну політику держави в частині зусиль, спрямованих не лише на отримання ренти, але й на її розподіл та прозорий перерозподіл, не достатньо досліджувалися у сучасному вимірі.

Стратегія національної безпеки України ґрунтується на таких основних засадах:

1) стримування – розвиток оборонних і безпекових спроможностей для унеможливлення збройної агресії проти України;

2) стійкість – здатність суспільства та держави швидко адаптуватися до змін безпекового середовища й підтримувати стале функціонування, зокрема шляхом мінімізації зовнішніх і внутрішніх вразливостей;

3) взаємодія – розвиток стратегічних відносин із ключовими іноземними партнерами, насамперед із Європейським Союзом і НАТО та їх державами-членами, Сполученими Штатами Америки, прагматичне співробітництво з іншими державами та міжнародними організаціями на основі національних інтересів України [2].

У Стратегії національної безпеки України передбачається, що пріоритетами національних інтересів України та забезпечення національної безпеки є:

- відстоювання незалежності і державного суверенітету;
 - відновлення територіальної цілісності у межах міжнародно визнаного державного кордону України;
 - суспільний розвиток, насамперед розвиток людського капіталу;
 - захист прав, свобод і законних інтересів громадян України;
 - європейська і євроатлантична інтеграція.
- Реалізація цих пріоритетів забезпечуватиметься за такими напрямками:

- відновлення миру, територіальної цілісності та державного суверенітету на тимчасово окупованих територіях у Донецькій і Луганській областях України на основі міжнародного права;

- здійснення міжнародно-правових, політико-дипломатичних, безпекових, гуманітарних та економічних заходів, спрямованих на припинення Російською Федерацією незаконної окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополь;

- продовження реалізації заходів із оборони та стримування, активного використання переговорних форматів та консолідації міжнародного тиску на Російську Федерацію як гарантії недопущення ескалації конфлікту з боку Росії, зменшення напруги та припинення Російською Федерацією збройної агресії; – використання усіх наявних механізмів ООН, Ради Європи, ОБСЄ, інших міжнародних організацій для консолідації міжнародної підтримки України у протидії російській агресії, відновленні територіальної цілісності та державного суверенітету України;

- розвиток відносин зі Сполученими Штатами Америки, Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, Канадою, Федеративною Республікою Німеччина, Французькою Республікою, сусідніми та іншими державами, а також із міжнародними організаціями для забезпечення міжнародної безпеки та протидії спільним викликам і загрозам, мінімізації їх впливу на Україну;

- повна імплементація Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами – з іншого, модернізація її параметрів там, де необхідно, за результатами

всебічного огляду досягнення цілей цієї угоди, з метою набуття повноправного членства України у Європейському Союзі;

- розвиток особливого партнерства з Організацією Північноатлантичного договору з метою набуття повноправного членства України в НАТО;

- посилення спроможностей Збройних сил України, інших органів сектору безпеки і оборони;

- сталий розвиток національної економіки та її інтеграція в європейський економічний простір;

- розвиток людського капіталу України, зокрема через модернізацію освіти і науки, охорони здоров'я, культури, соціального захисту;

- захист особи, суспільства та держави від правопорушень, зокрема корупційних, забезпечення відновлення порушених прав, відшкодування заподіяної шкоди;

- забезпечення екологічної безпеки, створення безпечних умов життєдіяльності людини, зокрема на територіях, що постраждали внаслідок бойових дій, розбудова ефективної системи цивільного захисту;

- посилення спроможностей національної системи кібербезпеки для ефективної протидії кіберзагрозам у сучасному безпековому середовищі;

- розвиток державно-приватного партнерства [3].

Реалізацію цих пріоритетів треба фінансувати і, саме тому, Верховна рада України 30.11.2021 р. приймає Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень». Законом прийнято зміни та удосконалено положення Податкового кодексу України у частинах, що стосуються загальних питань адміністрування податків, податків на прибуток підприємств, доходів фізичних осіб, додану вартість, акцизного та екологічного податків, рентної плати, плати за землю, умов перебування на спрощеній системі оподаткування.

Найбільш цікавими, на нашу думку, стали прийняті зміни які стосуються рентної плати, а саме:

- запровадження диференціації ставок оподаткування руд заліза в залежності від розміру середньої фактичної ціни реалізації визначеної, як середня вартість руди за індексом та уточнення: ставки

рентної плати за використання підземної води у зв'язку зі зміною адміністративно-територіального поділу;

- передбачення для ЖКП застосування до ставок рентної плати понижуючого коефіцієнту 0,3 в частині виключно до обсягів води технологічних нормативів використання питної води, визначених відповідно до законодавства про питну воду, питне водопостачання та водовідведення;

- застосування до ставок рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України для виду радіозв'язку «стільниковий радіозв'язок», для ширини смуги радіочастот, отриманої відповідно до ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України, виданої з 01 січня 2022 року на конкурсних або тендерних засадах, не застосовуються коефіцієнти, встановлені пунктом 254.4 статті 254 ПКУ;

- визначення широкого переліку податкових пільг для компаній, що здійснюють діяльність у шахтарських регіонах (до 2037 року.).

Істотні зміни відбулися щодо рентної плати на видобуту залізу та марганцеву руду, що суттєво впливає на доходність та прибутковість цього виду господарської діяльності. Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» у п. 252.5. встановлено, що «види товарної продукції гірничого підприємства - видобутої корисної копалини (мінеральної сировини) визначаються платником рентної плати згідно з видами продукції, які встановлені кондиціями на мінеральну сировину об'єкта (ділянки) надр, у тому числі кондиції товарів та послуг, з урахуванням затверджених платником схем руху товарної продукції гірничого підприємства — видобутої корисної копалини (мінеральної сировини) на виробничих дільницях та місцях зберігання з урахуванням складу вихідної сировини, умов конкретного виробництва, особливостей технологічного процесу та вимог до кінцевої продукції». Отже, таким чином, держава спромагається встановити певну диференціацію розрахунків рентних платежів. Суттєвим позитивним моментом прийнятого законопроекту є визначення пункті 252.8 фактичних цін реалізації, а саме:

Фактична ціна реалізації для руд залізних V_{kFe} визначається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику економічного розвитку, за формулою:

$$B_{ккFe} = B_{platts} - Platts PC13 - B_{вл}, \quad (2.1)$$

де:

B_{platts} – вартість однієї тони руд залізних за індексом IODEX 62% Fe CFR China, офіційно визначена світовим інформаційним агентством Platts, що визначається як середній показник відповідного податкового (звітного) періоду, перерахований у гривні за середнім курсом Національного банку України, який склався за податковий (звітний) період;

Platts PC13 – ставка фрахту Route PC13 (Yuzhny, Ukraine; Qingdao North, China) однієї тони руд залізних, офіційно визначена світовим інформаційним агентством Platts, що визначається як середній показник відповідного податкового (звітного) періоду, перерахований у гривні за середнім курсом Національного банку України, який склався за податковий (звітний) період;

$B_{вл}$ – показник витрат на внутрішню логістику однієї тони руд залізних, який включає витрати на доставку (перевезення, транспортування) товарної продукції гірничого підприємства – видобутої корисної копалини (мінеральної сировини) всередині України, що дорівнює 10 доларів США, що перераховується у гривні за середнім курсом Національного банку України, який склався за податковий (звітний) період.

Фактична ціна реалізації для руд марганцевих $B_{ккMn}$ визначається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику економічного розвитку, за формулою:

$$B_{ккMn} = B_{platts} - Platts PC13 - B_{вл}, \quad (2.2.)$$

де

B_{platts} – вартість однієї тони руд марганцевих за індексом Manganese ore 44% Mn CIF China, офіційно визначена світовим інформаційним агентством Platts, що визначається як середній показник відповідного податкового (звітного) періоду, перерахований у гривні за середнім курсом Національного банку України, який склався за податковий (звітний) період;

Platts PC13 – ставка фрахту Route PC13 (Yuzhny, Ukraine; Qingdao North, China) однієї тони руд марганцевих, офіційно визначена світовим інформаційним агентством Platts, що

визначається як середній показник відповідного податкового (звітнього) періоду, перерахований у гривні за середнім курсом Національного банку України, який склався за податковий (звітний) період;

Ввл – показник витрат на внутрішню логістику однієї тони руд марганцевих, який включає витрати на доставку (перевезення, транспортування) товарної продукції гірничого підприємства – видобутої корисної копалини (мінеральної сировини) всередині України, що дорівнює 10 доларів США, що перераховується у гривні за середнім курсом Національного банку України, який склався за податковий (звітний) період» [4].

Враховуючи, що уряд України намагається знайти додаткові джерела поповнення дохідної частини державного бюджету є певна необґрунтованість відносно одностороннього запровадження диференціації ставок оподаткування видобутку руд заліза в залежності від розміру середньої фактичної ціни реалізації визначеної, як середня вартість залізної руди за індексом IODEX 62% FE CFR China, але без запровадження диференціації ставок оподаткування видобутку руд марганцю.

Рентна політика держави має будуватися на принципах прозорості та відкритості щодо оподаткування доходів від використання надр - власності всього українського народу [5], надаючи можливість суттєвого поповнення дохідної частини Державного бюджету та перерозподілу цих надходжень на боротьбу із викликами пандемії та направлення додатково отриманих надходжень на реалізацію Стратегії національної безпеки України.

Таким чином, проблематика трансформації підходів, методів та напрямів регулювання економічної політики держави в постпандемічний період залишається актуальною і відкритою темою для подальших наукових досліджень.

Перелік використаних джерел:

1. Доходи зведеного бюджету за січень-березень 2021 року
https://mof.gov.ua/storage/files/zvit_1kv2021.pdf

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 р. “Про Стратегію національної безпеки України”: Указ Президента України № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 р. “Про Стратегію національної безпеки України” : Указ Президента України № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.

4. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

5. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=72106&pf35401=554356>

2.3. Перспективи розвитку публічного управління у сфері охорони здоров'я України

Розбудова нової системи публічного управління в сфері охорони здоров'я є неодмінною умовою забезпечення дієздатності незалежної Української держави на засадах сталого розвитку та інклюзивного розвитку. На початку реалізації медичної реформи в Україні це була чи не єдина успішно реалізована реформа. Станом на сьогодні українська медична сфера погрузла в проблеми як системного, так і одиничного/індивідуального характеру, тому необхідність окреслення перспектив розвитку публічного управління у сфері охорони здоров'я із виділенням проблемних місць та пошуком рекомендації щодо їх подолання/виправлення робить тему дослідження вельми актуальною.

Проблематика удосконалення публічного управління, зокрема підготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів у сфері охорони здоров'я України відповідно до суспільних викликів сучасності досліджуються рядом українських науковців, серед яких М. Білинська, Н. Васюк, Т. Вежновець, Ю. Вороненко, Л. Гаєвська, Т. Грузєва, Д. Карамишев, В. Князевич, Н. Кризіна, В. Лехан, В. Парій, Г. Слабкий, Т. Юрочко, Н. Ярош та ін.

Концептуальні засади радянської адміністративно-командної системи публічного управління знаходили яскравий прояв в українській сфері охорони здоров'я ще довгі роки після набуття